

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Teze diplomové práce

**Interkulturní komunikace na příkladu česko – indických
vztahů**

Kateřina Hamouzová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn:

Diplomová práce se zabývá tématem interkulturní komunikace, a to komunikace kultury české a indické. Přímá komunikace a setkání tak odlišných kultur jako je indická a česká je v současnosti více než aktuální vzhledem k stále vzrůstajícímu významu Indie na světovém trhu. Mezi jinými i Česká republika má vybudované dlouholeté obchodní vztahy s Indií a v posledním desetiletí se interkulturní dialog stále více uplatňuje v oblasti obchodu, kde souvisí se vzrůstajícími pracovními příležitostmi a aktivní spoluprací.

Právě rozdílnost, která je patrná v mnoha rovinách, ať už se jedná o hodnoty, zvyky, tradice, mentalitu, hodnotový žebříček či způsob života, se stala hlavním záměrem zkoumání. Diplomová práce zachycuje nejen jednotlivé prvky indické kultury, ale součástí je především komparace s prvky kultury západní (české), přičemž se vychází z výpovědí Čechů, kteří v Indii strávili více než měsíc, a přiblížili se tak indické kultuře a způsobu života. Obecnou snahou práce je přispět k lepšímu interkulturnímu dialogu mezi Čechy a Indy.

Klíčová slova: Interkulturní komunikace, stereotypy, jazyk, kultura, náboženství, Česká republika, Indie.

Úvod:

Determinanty lidské kultury mohou být různé, nicméně všechny účelně působí na danou společnost, kterou v průběhu času mění. Vývoj kultur se pochopitelně ubíral různými směry, díky tomu lze pak hovořit o možné diverzitě kultur. Právě Česká republika a Indie jsou příkladem států, které se od sebe odlišují v mnoha rovinách, a to nejen v rozloze země či počtu obyvatel, ale především v jazyce, náboženství, hodnotách a kultuře. Jedná se o tolik rozdílných faktorů, a přesto spolu tyto dvě země spolupracují a obchodují.

Diplomová práce se věnuje problematice interkulturní komunikace na příkladu právě tak odlišných kultur, jako je ta indická a česká. Diverzita kultur totiž může nechtěně vést k nepochopení či špatné interpretaci, která pak často vyústí ve stereotypní představy. Samotný výzkum práce se snaží popsat nejpodstatnější nuance, které od sebe obě kultury odlišují. Záměrem je tak zjistit, ve kterých oblastech se nacházejí největší odlišnosti či případně, kde je zdroj největších třecích ploch obou kultur. Tato zjištění pak mohou přispět k lepšímu interkulturnímu dialogu.

Cíl práce a metodika:

Cílem diplomové práce je zjistit, jaké rozdíly a odlišnosti existují mezi českou a indickou kulturou, a tím v obecné rovině přispět k lepšímu interkulturnímu dialogu. Akcent je kladen na zachycení a popis jednotlivých prvků indické kultury v návaznosti na komparaci s prvky kultury západní (české). Sledovány jsou tak především hodnoty, zvyky, tradice, hodnotový žebříček či způsob života indické kultury. Právě tyto prvky tvoří možnou rozdílnost obou kultur. Snahou je tedy zjistit, do jaké míry si jsou obě kultury podobné a v čem nastává razantní odlišnost.

Diplomová práce je založena na kvalitativním výzkumu, přičemž data byla získávána technikou polostrukturovaných rozhovorů. Pro komplexnější pohled na danou problematiku bylo jako vedlejší metody využito anketního šetření coby metody kvantitativního výzkumu. V rámci diplomové práce bylo tedy výsledně užito smíšeného výzkumu.

Teoretická část práce se opírá o studium odborné literatury k tématu, elektronické zdroje a tiskoviny. Klade si za úkol zmapovat všeobecné determinanty lidské společnosti a formou historického exkurzu také nastínit dlouhodobou diverzitu kultur Západu a Východu (Orientu).

Praktická část diplomové práce je zaměřena na získání dat formou techniky polostrukturovaných rozhovorů. Informátoři byli do výzkumu zvoleni na základě daných

kritérií tak, aby informace z jejich rozhovorů byly pro tuto diplomovou práci relevantní a věrohodné. Měřítkem ve výběru vzorku byl především nikým neorganizovaný pobyt informátorů v Indii a jeho délka. Pro ucelenější pohled na danou tematiku byl výzkum doplněn o anketní šetření, které umožnilo nastínit postoje české společnosti. Vybrán byl malý vzorek české populace, který s indickou kulturou nemá osobní zkušenost a své postoje zakládá na dostupných sekundárních datech.

Výsledky a závěry výzkumného šetření:

Indie je bezesporu zemí mnoha tváří a její obrazy a názory na ní se liší jedinec od jedince. Z výzkumu vyplynulo, že velkou roli v tomto nazírání na kulturu hraje především zkušenost a dobré informační zdroje. Anketní šetření ukázalo, že povědomí české společnosti o indické kultuře dosahuje velmi nízké úrovně. Indie je především synonymem pro indické jídlo a exotiku. Česká společnost si je vědoma silné diverzity mezi oběma kulturami. Vnímán je především kastovní systém a výrazné rozdíly ve společenských vrstvách. Příčina velmi malé informovanosti a téměř nezájem české společnosti o Indii je velkou měrou připisovaná médiím. Jsou to právě média v České republice, které společnosti poskytují sekundární data. Bohužel česká média jsou pravděpodobně orientovaná na jiné světové mocnosti. Zprávy o indické ekonomice, rozvoji či průmyslu jsou tak publikována v jiných světových periodikách a české deníky tak obvykle otisknou pouze tragické či šokující informace.

V diplomové práci byly analyzovány a interpretovány výsledky nejen anketního šetření, ale především rozhovorů s osobami, které mají přímou zkušenost s indickým prostředím. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že interkulturní dialog je mezi českou a indickou kulturou poněkud složitý. Odlišnosti obou kultur jsou markantní téměř v každé oblasti. Rozdílné je chápání času, náboženství - v Indii silně zakotvená víra související taktéž s životní filosofií či mentalita se snahou za každou cenu neztratit tvář apod. I samotná neverbální komunikace se u obou kultur odlišuje. Gesta či osobní zóny nabývají v Indii jiného významu než v České republice. Zajímavou komparací obou kultur je přístup k životu. Zatímco západní kultura žije především honem za movitými věcmi, indická kultura je spíš hnaná spokojeností a pocitem, že i s málem je možné mít šťastný a plnohodnotný život.

Diplomová práce poukazuje také na zažitá stereotypy české společnosti a předsudky, kterými nejen česká, ale všeobecně západní kultura pohlíží na indickou kulturu. Z rozhovorů vyplynulo, že nejčastějším problémem bývá samotný hodnotící systém západní kultury, který

je aplikován na kulturu indickou. Faktem je, že Indie je stejně jako Česká republika zemí plnou konvencí i liberalit.

Aplikovatelnost českých hodnot, postupů a metodik na indickou společnost je na základě odlišností téměř nemožná. Obě kultury jsou založené na již zmíněných určitých konvencích i liberalitě, jen každá klade důraz jiným směrem působnosti. Nutností je tedy především cesta k porozumění. Z výzkumu je patrné, že Indové jsou všeobecně vlídní lidé a k cizincům velmi shovívaví. Ačkoliv jsou na svou kulturu velmi hrdí, akceptují všechny ostatní etnika a kultury. Je to komunikativní společnost, která se umí radovat z maličností.

Poznatky a závěry zmíněné v diplomové práci pramení výhradně z vlastních zkušeností informátorů, kteří se do kulturního střetu české a indické kultury dostali sami osobně. Jejich poznání a přiblížení se indické kultuře tak slouží k lepšímu porozumění a napomáhá k lepší interkulturní komunikaci.

Vybrané zdroje:

- ALLPORT, Gordon. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor, 2004. ISBN 80-7260-125-3.
- BUDIL, Ivo T. *Za obzor Západu*. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-998-6.
- HOFSTEDE, Gert; HOFSTEDE, Jan, Gert. *Kultury a organizace: Software lidské mysli. Spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-86131-70-X.
- KRÁSA, Miloslav; MARKOVÁ, Dagmar; ZBAVITEL, Dušan. *Indie a Indové, od dávnověku k dnešku*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 1997. ISBN 80-7021-216-0.
- MURPHY, Robert Francis. *Úvod do sociální a kulturní antropologie*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2004. ISBN 80-86429-25-3.
- NEULIEP, James. *Intercultural Communication: A Contextual Approach*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2011. ISBN 1412983061.
- SAID, W. Edward. *Orientalismus. Západní koncepce Orientu*. Praha: Paseka, 2008. ISBN 978-80-7185-921-5.
- SEN, Amartya. *The Argumentative Indian*. London: Penguin, 2006. ISBN 078-0-141-01211-7.
- SCHÜTZ, Alfred. *Life Forms and Meaning Structure*. Trowbridge: Redwood Burn Ltd., 1982. ISBN 0-7100-9201-6.